

BÅT

"Krigsseiler"

Ingvald Wahl (93) tar bladet fra munnen og forteller om hvilket helvete krigen og etterkrigstiden har vært for ham.

- Det er på tide å ta bladet fra munnen og fortelle om hvordan vi ble behandlet etter krigen. Hele tiden har myndighetene bestemt hva som skulle sies om denne saken. Historikere har blitt sensurert. Vi seilte for landet vårt. Vi trodde vi skulle bli tatt i mot på en skikkelig måte da vi kom hjem. Selv kom jeg til havnen i Tromsø etter krigen, i et av to digre skip på 10 000 tonn. Vi ruvet i bybildet, det var umulig å ikke legge merke til oss. Men ingen av de store avisene, verken "Nordlys" eller "Tromsø", ofret så mye som en bokstav på oss. Dag etter dag. Ikke en eneste bokstav. Senere måtte jeg høre med andre krigssellere, om det samme var tilfelle med dem. Det var det. Ikke en bokstav. Ikke en takk.

649 skip gikk ned

Fra 1939-1945 gikk 649 norske skip ned og 3734 sjøfolk omkom under annen verdenskrig. Norge deltok på alliert side med over 1000 skip og rundt 35 000 sjøfolk. Kun de heldigste overlevde. En av dem er Ingvald Wahl. Til tross for at han har rundet 93 år, er han sylskarp i hodet og har hukommelse som en elefant.

I 1942 ble han utsatt for en kraftig torpedering.

- Det var sent om kvelden og helt mørkt rundt oss. En torpedo kom midtskips og en akterut. Torpedoen som kom midtskips delte skuta i to. Den bakre delen gikk ned på et par minutter, og der var vi syv mann. Den forreste delen fortsatte og sank et godt stykke fra oss. Jeg fikk knust venstre fotblad, forbrant meg opp til låret og den ene ryggvirvelen ble ødelagt. Jeg klarte ikke å bruke venstre side av kroppen, men ved hjelp av den høyre siden klarte jeg å kaste meg i sjøen. Tre av oss fikk karret til oss en treplanke. Den klamret vi oss til, i det iskalde mørket, mens vi hørte på at skipskameratene druknet rundt oss. Det siste jeg så av ski-

De glemte heltene

pet var baugen som steg loddrett opp, for deretter å bli slukt av vannet.

Han må ta seg til øynene mens han forteller. Men han svelger og fortsetter. Han mener det har vært trett om disse historiene lenge nok. Han vil at sannheten skal frem, at offentligheten skal forstå hvilket helvete han og de andre krigssellerne var i gjennom.

Meldte seg til tjeneste

Etter et lengre sykehusopphold etter forliset, dro Wahl på marinekontoret og meldte seg til tjeneste. Det gikk bra så lenge de var til sjøs, men han klarte ikke utmarsjen.

- Jeg hadde lenge forsøkt å skjule dette defekte beinet mitt og lure meg unna utmarsjen. Men så gikk det ikke lenger. Jeg ble kalt inn på teppet av sjefen og fikk meg en ordentlig tordentale. Men da han var ferdig med prekenen sin, kom han over på min side av bordet, klappet meg på ryggen og sa: "En ting skal du ha. Jeg har aldri møtt en mann med en slik fighterspirit".

Mens hele Norge danset våryre rundt i gatene i 1945 og sang: Vi er fri! Vi er fri!, sto krigssellerne igjen på hundrevis av dekk på verdenshavene.

- Til sjøs var vi fortsatt med i krigen mot Japan. Først da Japan kapitulerte, ble jeg dimmitert. Jeg fikk 28 kroner og 20 øre i pensjon. Senere fikk jeg beskjed om at jeg skulle ha 51 kroner i pensjon.

Krigssellerne ble svartelistet fra yrkeskontorene, og fikk dermed ingen mulighet til å jobbe. De fikk heller ingen form for erstatning, trygd eller pensjon som følge av senskadene de slet med. De måtte bevise at disse skadene var direkte knyttet til krigen. Men traumer og andre mentale sår ble ikke akseptert som grunnlag for ytelser. Først i 1968, da fikk krigssellerne fikk de ytelsene de hadde rett på. Men da var mange av dem alkoholisererte og bostedsløse. Eller de hadde tatt sitt eget liv.

Savner en beklagelse

Etter krigen gikk Wahl i to år på Tromsø Sjømannsskole. Så kom han seg til havs igjen og var ishavskipper i sytten år. Så satte beinet og ryggen en endelig stopper for livet til sjøs. Og nå sitter han i solveggen og tenker tilbake på krigen på sjøen, på kampen for pensjonen, på hyllesten som aldri kom. Han har sett venner gå ned etter torpederinger på havet, og han har sett venner gå til grunne etterpå. Krigssellerne spilte en av

hovedrollene i krigsteatret, men havnet på nederste trinn i samfunnet etterpå. De fikk ikke være noe så anstendig som seninvalid. De var fylliker og bomser.

- Staten bør komme med en gedigen unnskyldning til alle krigssellerne. De bør få den oppreisningen de fortjener. Dessverre er det snart for sent og se denne generasjonen inn i øynene og beklage sine feil og sin skammelige oppførsel, sier Jarle Andhøy under Risør Trebåtfestival.

- Det er få som kan forstå hva slags helvete disse sjømennene har vært igjennom, og de har enda ikke fått en offisiell unnskyldning for måten de ble behandlet på etter krigen. La oss løfte opp krigssellerne med et skikkelig jubelrop!

TEKST: KRISTINE S. HENNINGSEN

Besøk vår gratis nettside
vestfoldblad.no

Øvrige kilder:
Handelsflåten i havn, Guri Hjeltnes
Hver tiende mann måtte dø, Per Hansson
Konvolbyens Historie (kompendium)
Aust Agder Blad
Aftenposten

UNDERSKRIFTSKAMPANJE

- Journalisten ble så engasjert av å jobbe med denne saken, at hun nå har startet en underskriftskampanje sammen med Jarle Andhøy, for rettferdighet for krigssellerne.
- Underskriftskampanjen finner du her: <http://www.underskrift.no/vis.asp?kampanje=4252>

- Vi har styrket anerkjennelsen

Forsvarsminister Espen Barth Eide, mener at regjeringen har gjort mye for å styrke anerkjennelsen av krigssellerne.

- Regjeringen Stoltenberg har gjort en betydelig innsats for å styrke anerkjennelsen av våre veteraner, både for tjeneste under andre verdenskrig og i dagens utenlandsoperasjoner. Samtidig har regjeringen erkjent at dette i noen tilfeller har kommet for sent. Jarle Andhøys engasjement er forståelig, men det

representerer også synspunkter det er bred enighet om. Mange sjøfolk fikk anerkjennelse i form av krigsdekorasjoner, både under krigen og umiddelbart etter.

Det er likevel ingen tvil om at krigssellerne burde vært behandlet annerledes og fått høyere anerkjennelse i årene etter andre verdenskrig.

Det ble senere gjort forsøk på å rette opp noe av dette. For eksempel ble det på 80-tallet delt ut over 20 000 medaljer til krigssellerne. Forsvarsdepartementet er i gang med et historisk prosjekt som vil kartlegge hvem som fikk medaljer, og prøve å se på om det er grupper eller personer som er utelatt.

Vi har lært av historien, og har de siste årene vært svært opptatt av både å bedre oppfølgingen av og styrke anerkjennelsen av våre veteraner.

Det er vi som flyr til Bergen

06:30
07:30
09:30
12:35
16:10
18:35
21:55

Torp - Bergen
395,-

widerøe
Hele Norge. Hele tiden.

Widerøe har flest innenriks avganger til og fra Torp, over 160 hver uke. Det gir ikke bare mest å velge mellom når du bestiller reisen. Like viktig er muligheten for å bytte fly, når dagen din blir lengre eller kortere enn planlagt.

wideroe.no

Tidtabell er basert på torsdager i september og oktober 2012. Med forbehold om endringer. Prisen gjelder ved bestilling på wideroe.no

OPPLAGSUTSTYR TIL BÅTEN

- A-D-stativ
- Båstøtter
- Båtbukker
- Seilbåtkrybber
- Presenninger

Ta mål av båten. Fritt levert.

Tlf. 94 49 88 88

SALMAKER
MØBEL-TAPETSERER

Arne Haugen

For båt og møbler

Lerkelandveien 1, 3262 Larvik
Tlf: 33 11 48 75 - Mobil: 99 25 62 49
Mail: ahaugen@online.no

VINTEROPPLAG
INNENDØRS I
VARME HALLER

MERCURY
MerCruiser

Tlf. 33 37 53 70
Frank 91 53 76 76
Marina 91 88 91 55
frank@vallomarina.no

VALLO
BOAT HOTEL
Vallø Båtmotor